

Ante Škegro, *Gospodarstvo rimske provincije Dalmacije*

Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski studiji,
Biblioteka "Povijest", svezak 2, 441 str. Zagreb 1999

Primljeno/Received: 2001. 2. 25.

Prihvaćeno/Accepted: 2001. 3. 26.

Boris Olujić
Odsjek za povijest
Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu
I Lučića 3

U hrvatskoj povijesnoj i arheološkoj znanosti, danas, složeniji problemi i razdoblja dužeg vremenskog trajanja gotovo da i nisu zaokruženi cjelovitim sintetskim radovima. Stoga knjiga *Gospodarstvo rimske provincije Dalmacije* svakako predstavlja važan iskorak u smjeru sustavne i pregledne sinteze.

Osnovu ove, doista opsežne studije, predstavlja doktorska disertacija *Gospodarstvo rimske provincije Dalmacije u vrijeme principata*, obranjena u veljači 1998. godine, na Filozofskom fakultetu u Zadru.

Autorov rad u sarajevskom Centru za balkanološka ispitivanja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, u vremenu od 1986. do 1992. godine, na neki je način bio od presudnog utjecaja i za nastanak ove studije. Autor je svojim istraživačkim radom sudjelovao u radu projekata Centra, Grčka antika u Jugoslaviji i Rimska antika u Jugoslaviji, koji, stjecajem nesretnih okolnosti, nisu nikada dovršeni. Ipak, ova knjiga predstavlja i svojevrstan nastavak planskog i sustavnog rada ove sarajevske institucije. Škegrina sinteza gospodarske povijesti rimske provincije Dalmacije u sebi ujedinjuje tradiciju, prije svega istraživanja Esada Pašalića i Ive Bojanovskog, ali istovremeno i utire puteve novih istraživanja.

Za hrvatsku historiografiju ova studija predstavlja dobrodošlu novost. Na jednom mjestu autor je sabrao i sistematizirao bogatu građu o gotovo svim aspektima gospodarskog života ove provincije. Velik istraživački napor uložen u ovu knjigu, čitanjem se otkriva iz gotovo svake stranice i retka.

Raznolika i bogata, rimska je provincija Dalmacija ujedinjavala prostor priobalja sa svojim prirodnim zaledem. Jadranska je obala s otocima, zajedno s

dubokim zaledem, doista činila jednu skladnu gospodarsku, prometnu i geopolitičku cjelinu. Dakako da ovaj veliki, geomorfološki, klimatski i kulturno-povijesno izuzetno šarolik i raznolik prostor, pred istraživača postavlja tijekom istraživanja brojne poteškoće i prepreke.

Ove poteškoće autoru nisu dopustile dublje istraživanje i promišljanje struktura društvenog i gospodarskog života. Stoga je i jedan od nedostataka ove studije to što autor nije razvitak antičkog gospodarstva sagledavao u širem kontekstu razvoja društva. Međutim, to bi udvostručilo ionako velik opseg ove studije.

Sinteza *Gospodarstvo rimske provincije Dalmacije* je strukturirana tako da svojim poglavljima prati najvažnije grane gospodarstva rimske provincije Dalmacije, od rudarstva, poljodjelstva, stočarstva, pomorstva, obrta, trgovine do robno-novčanog gospodarstva.

Dio monografije posvećen rudarstvu predstavlja svakako središnji, a možda i najbolji dio ovog rada. Ovdje je sintetizirana povijest rudarstva od samih početaka metalurgije i korištenja ruda na prostoru kasnije provincije Dalmacije, sve do vremena kada je glavnu ulogu u organiziranoj eksploataciji značajnih rudnih bogatstava kojima je ova provincija obilovala, preuzela rimska država.

U istraživanju antičkog gospodarstva u Dalmaciji autor koristi sve raspoložive izvore. Stoga je u ovoj knjizi iskorištena široka lepeza najrazličitijih vrela, od obavijesti literarnih izvora, svjedočanstava epigrafskih izvora do rezultata arheoloških rekognosciranja i iskopavanja.

Iako je antičkom razdoblju od 1. do 5. stoljeća poslije Krista posvećeno najviše pažnje, autor nerijetko jednu gospodarsku aktivnost prati od njezinih početaka duboko u pretpovijest, a često se ne zaustavlja s vremenom kasne antike, već anticipira različite gospodarske probleme tijekom ranog srednjovjekovlja.

Zbog svoje preglednosti i sistematičnosti, ova će knjiga biti od velike koristi i stručnjacima, povjesničarima i arheolozima, ali će istovremeno i studentima služiti kao važno pomagalo u svladavanju složene problematike gospodarske povijesti antičkog razdoblja.

Opremljena je opsežnim popisom izvora i literature, kazalima osobnih i zemljopisnih imena te predmetnim kazalom.

U današnjem je trenutku povijest gospodarstva, a posebice gospodarska povijest antičkog razdoblja, doista ponešto zanemarena. Stoga i pojavu knjige *Gospodarstvo rimske provincije Dalmacije* autora Ante Škegre moramo pozdraviti kao vrlo važan događaj. Posebno je značajno što ova studija, u kontekstu razvitka hrvatske historiografije, može označiti i nastavak sustavnijeg bavljenja gospodarskom poviješću.